
SILVERTONKRUIN GEMEENSKAPSKERK

VOLWASSE BYBELSTUDIEHANDLEIDING

Gee my 'n hart wat luister

1 Konings 3:5-12

Ware wysheid begin by God se voorafgaande genade, neem die vorm aan van 'n luisterende en gehoorsame hart, dien God se mense deur geregtigheid en vind sy volle gestalte in Jesus Christus.

SILVERTONKRUIN GEMEENSKAPSKERK

Volwasse Bybelstudiehandleiding

Gee my 'n hart wat luister

1 Konings 3:5-12

KERNSTELLING

Ware wysheid begin by God se voorafgaande genade, neem die vorm aan van 'n luisterende en gehoorsame hart, erken die mens se begrensing, dien God se mense deur geregtigheid en onderskeiding, en vind sy volle vervulling in Jesus Christus, die groter en getroue Seun van Dawid.

Doel van hierdie handleiding

Hierdie studie is vir volwasse gelowiges en groepe wat die teks nie net as 'n inspirerende verhaal oor goeie besluitneming wil lees nie, maar as 'n verbondsmatige, koninklike en Christologiese teks binne die groter getuigenis van die Skrif. Die handleiding kombineer literêre en historiese agtergrond, noukeurige eksegeese, gereformeerde belydenisankers, tradisionele en kontemporêre teologiese gesprekspartners, en vrae vir verantwoordelike kerklike en persoonlike toepassing.

Die materiaal kan individueel gebruik word, as 'n enkele studie van 90 minute aangebied word, of oor twee byeenkomste verdeel word. Die vrae is doelbewus nie slegs feitelik nie; hulle vra dat die leser die teks se teologiese spanning, dogmatiese betekenis en etiese aanspraak ernstig oorweeg.

Aanbevole voorbereiding

- Lees 1 Konings 1-3 vooraf om die troonopvolging en die onmiddellike konteks te verstaan.
- Lees Deuteronomium 17:14-20 en let op die bepalings vir Israel se koning.
- Lees 1 Konings 11:1-13 om Salomo se latere geestelike verdeeldheid in gedagte te hou.
- Lees Matteus 12:42, 1 Korintiërs 1:24 en 30, en Kolossense 2:3 vir die Christologiese vervulling.

Studie-uitkomst

1. Om die literêre en verbondsmatige plek van 1 Konings 3 binne die Koningsverhaal te verstaan.
2. Om die Hebreeuse kernbegrippe hesed, lev shomea, shafat en bin verantwoordelik te verklaar.
3. Om Bybelse wysheid van intelligensie, pragmatisme en blote reëltoepassing te onderskei.
4. Om die verhouding tussen genade, roeping, begrensing, gawes, karakter en volharding te deurdink.
5. Om die teks binne die gereformeerde belydenis en die vervulling in Christus te lees.
6. Om die etiese toets van wysheid - geregtigheid en die beskerming van kwesbare mense - op kerklike en persoonlike besluite toe te pas.

Inhoud

Afdeling	Fokus
Oriëntering	Die kernvraag, studiekaart en primêre Skrifteks
Deel I	Die literêre en historiese wêreld van die teks
Deel II	Noukeurige eksegeese van 1 Konings 3:5-12
Deel III	'n Gereformeerde teologie van wysheid
Deel IV	Tradisionele en kontemporêre gereformeerde gesprek
Deel V	Christus, groter as Salomo
Deel VI	Teologiese verdieping, bespreking en toepassing
Hulpmiddels	Leiersriglyne, begrippelys, bronnotas en notas

DIE KERNVRAAG

Die teks vra nie bloot: “Hoe word ek slimmer?” nie. Dit vra: “Hoe ontvang ’n geroepe maar beperkte mens van God ’n hart wat sy Woord hoor, sy mense reg dien en in gehoorsaamheid volhard?”

Studiekaart

Element	Inhoud
Primêre teks	1 Konings 3:5-12
Kanonieke konteks	Deuteronomium 17:14-20; 1 Konings 3:16-28; 11:1-13
Christologiese tekste	Matteus 12:42; 1 Korintiërs 1:24, 30; Kolossense 2:3
Belydenisankers	Dordtse Leerreëls 3/4.11; Heidelbergse Kategismus Sondag 12, 21 en 32
Hoofbegrippe	Verbondstrou, luisterende hart, onderskeiding, geregtigheid, amp as diens, volharding
Aanbevole tyd	90 minute, of twee sessies van 50-60 minute

Die interne beweging van die teks

Verse	Beweging	Teologiese betekenis
5	God verskyn en vra	Die verhaal begin by God se inisiatief, nie by Salomo se verdienste nie.
6	Salomo onthou	Hy begin by God se verbondstrou aan Dawid.
7-8	Salomo erken roeping en begrensing	Hy is deur God aangestel; die volk behoort aan God; die taak oorskry sy vermoë.
9	Salomo vra	Hy vra vir 'n luisterende hart om reg te regeer en te onderskei.
10-12	God het behae en skenk	God keur 'n versoek goed wat op diens en geregtigheid gerig is.

“Voordat wysheid ’n opdrag is, is dit ’n gawe. Voordat Salomo vra, praat God.”

Primêre Skrifteks

1 KONINGS 3:5-12 - AFRIKAANSE 1983-VERTALING

- 5** Daar in Gibeon het die Here die nag in 'n droom aan Salomo verskyn en vir hom gevra: “Wat wil jy hê moet Ek vir jou gee?”
- 6** Toe sê Salomo: “U het groot trou aan my vader Dawid bewys. Hy was in sy lewe getrou en gehoorsaam en opreg teenoor U. U het hierdie groot trou aan hom bewys en vir hom 'n seun gegee wat vandag op sy troon sit.
- 7** Here my God, U het my koning gemaak in my vader Dawid se plek, maar ek is nog jonk en onervare
- 8** en ek moet regeer oor die volk wat deur U uitgekies is, 'n groot volk, te veel om te tel.
- 9** Gee my die gehoorsaamheid aan U dat ek u volk reg sal regeer en in alles insig sal hê, want wie kan uit homself hierdie groot volk van U regeer!”
- 10** Die Here het dit goedgevind dat Salomo dít gevra het.
- 11** Hy het vir hom gesê: “Omdat dít jou versoek is en jy nie vir jou 'n lang lewe, of rykdom, of die dood van jou vyande gevra het nie, maar insig in wat reg is,
- 12** sal Ek aan jou versoek voldoen. Ek gee aan jou wysheid en insig soos niemand vóór jou gehad het of ná jou sal hê nie.”

Bron: Die Bybel, Afrikaanse 1983-vertaling, soos in die gemeente se teologiese erediens- en preekhandleiding aangehaal.

DEEL I

Die literêre en historiese wêreld

Die droom by Gibeon binne die groter verhaal van koningskap, verbond en ballingskap

1. Salomo se onsekere troon

Die droom by Gibeon speel af kort nadat Salomo koning geword het. 1 Konings 1-2 beskryf 'n gespanne troonopvolging. Adonia probeer homself as Dawid se opvolger vestig; Batseba en die profeet Natan tree op; Salomo word gesalf; en sy posisie word eers ná 'n reeks politieke en geregtelike handeling bevestig. Teen die einde van hoofstuk 2 word gesê dat die koningskap stewig in Salomo se hand was.

Die politieke vraag is daarmee nog nie die teologiese vraag nie. Hoofstuk 3 vra watter soort koning Salomo sal wees. Die droom is daarom programmaties: hy is deur God aangestel; die volk behoort aan God; sy taak is groter as sy eie vermoë; wysheid moet ontvang word; en koningskap word aan geregtigheid gemeet.

Die verhaal oor die twee vroue en die lewende kind in 1 Konings 3:16-28 volg doelbewus op die gebed. Dit demonstreer narratief wat 'n luisterende hart in die openbare lewe beteken: mense sonder status word gehoor, die waarheid word onderskei en lewe word beskerm.

1. Waarom is dit belangrik dat die verhaal van Salomo se wysheid onmiddellik ná die gespanne troonopvolging vertel word?

2. Gibeon en die spanning rondom die hoogtes

Salomo is by Gibeon wanneer die Here aan hom verskyn. Die tempel in Jerusalem was nog nie gebou nie, en Gibeon was 'n belangrike aanbiddingsplek. Volgens Kronieke was die tabernakel en die brandofferaltaar daar. Die Koningsverteller is egter nie heeltemal gemaklik met aanbidding op die hoogtes nie.

Reeds in 1 Konings 3:1-3 is daar 'n gemengde beoordeling: Salomo het die Here lief en leef volgens Dawid se voorskrifte, maar hy offer nog op die hoogtes en sy huwelik met die farao se dogter skep 'n vroeë politieke en godsdienstige spanning. Hierdie besonderhede verhinder dat die verhaal as 'n vlekkelose kroningslegende gelees word.

LEESWAARSKUWING

Die Skrif kan 'n gebed of handeling positief beoordeel sonder om die betrokke mens te idealiseer. Die gawe is werklik; die draer bly feilbaar en aan God se verbond onderworpe.

3. Die Deuteronomistiese horison

Die Koningsboeke word dikwels binne die groter Deuteronomistiese geskiedwerk gelees. Konings en volk word telkens beoordeel volgens verbondstrou, gehoorsaamheid, die regte aanbidding van die Here en die bediening van geregtigheid. Die finale vorm van Konings spreek uit die skadu van die ballingskap en vra waarom die koninkryk uiteindelik ineengestort het.

Deuteronomium 17:14-20 vorm 'n beslissende agtergrond. Die koning mag nie perde, vroue en rykdom vermenigvuldig of homself bo sy volksgenote verhef nie. Hy moet die wet gereeld lees en leer om die Here te dien. Die tragiese ironie is dat Salomo later juis die dinge vermenigvuldig waarteen Deuteronomium waarsku.

Deuteronomium 17	Salomo se latere verhaal	Teologiese spanning
Moenie perde vermenigvuldig nie	Salomo bou 'n groot perde- en strydwa- ekonomie	Militêre en imperiale veiligheid verdring afhanklikheid.
Moenie baie vroue neem nie	Sy huwelike trek sy hart na ander gode	Politieke voordeel word geestelike verdeeldheid.
Moenie rykdom ophoop nie	Sy hof en bouprojekte word uitermate ryk	Wysheid kan deur selfvergroting gekaap word.
Lees die wet en bly nederig	Sy hart wyk af van die Here	Ontvangde gawe vervang nie volhardende gehoorsaamheid nie.

KANONIEKE SPANNING

1 Konings 3 moet tegelyk positief en krities gelees word. Die gebed is voorbeeldig en die gawe is werklik; tog staan die skadu van 1 Konings 11 reeds oor die verhaal. 'n Mens kan wysheid ontvang en steeds 'n verdeelde hart ontwikkel.

2. Hoe verander Deuteronomium 17 en 1 Konings 11 ons lees van Salomo se gebed?

DEEL II

Noukeurige eksegeese

God se inisiatief, verbondsgeheue, menslike begrensing en die versoek om 'n luisterende hart

4. Vers 5: God verskyn en praat eerste

Die verhaal begin met God se handeling: die Here verskyn aan Salomo. Salomo ontlok nie die openbaring deur geestelike tegniek of verdienste nie. God kom na hom. Openbaring gaan begrip vooraf; genade gaan antwoord vooraf; Goddelike inisiatief gaan menslike gebed vooraf.

“Die gereformeerde beweging is hier eenvoudig maar beslissend: God spreek, die mens antwoord; God skenk, die mens ontvang; God roep, die mens dien.”

God se vraag as openbaring van die hart

Die vraag “Wat wil jy hê moet Ek vir jou gee?” klink soos 'n oop uitnodiging, maar funksioneer ook as 'n toets. Die inhoud van 'n mens se gebed wys wat jy dink die goeie lewe is, waarvoor jy jou roeping wil gebruik, wat jy die meeste vrees en wie in die middel van jou begeertes staan.

TEOLOGIESE FOKUS

God se vraag openbaar nie net wat Salomo nodig het nie; dit openbaar wie Salomo op daardie oomblik is.

3. Wat sou die inhoud en volgorde van ons gebede oor ons verstaan van die “goeie lewe” openbaar?

5. Vers 6: Salomo onthou God se hesed

Salomo begin nie by sy behoefte nie, maar by God se groot trou aan Dawid. Die Hebreeuse begrip hesed dui op standvastige, verbondsmatige liefde en trou. Dit beskryf God se troue betrokkenheid by die mense en beloftes waaraan Hy Hom verbind het.

Salomo se roeping rus dus binne 'n geskiedenis wat hy nie self begin het nie. Hy staan as Dawid se seun, as koning van God se volk en as ontvanger van 'n voorafgaande belofte voor God. Sy identiteit is relasioneel en verbondsmatig.

Beweging	Betekenis
Genade	God se verbondstrou gaan Salomo se versoek vooraf.
Herinnering	Salomo herroep wat God reeds aan Dawid gedoen het.
Dankbaarheid	Sy huidige roeping word as gawe ontvang, nie as selfprestasie nie.
Nederigheid	Hy kan sy begrensing erken omdat sy identiteit in God se trou rus.
Versoek	Hy vra vir toerusting wat God se volk moet dien.

“Die moderne mens begin dikwels by “Wie wil ek wees?” Die verbondsvraag is eerder: “Wie het God Homself bewys om te wees, en binne watter verhaal het Hy my geplaas?””

6. Verse 7-8: Roeping en begrensing

Salomo beskryf homself as jonk en onervare. Die uitdrukking hoef nie 'n presiese biografiese ouderdom aan te dui nie. Die teologiese funksie is dat Salomo erken dat sy roeping sy natuurlike vermoë oorskry. Hy beklee die amp, maar die amp maak hom nie vanself bekwaam nie.

Gereformeerde nederigheid

Nederigheid is nie selfveragting, die ontkenning van gawes of 'n vrome manier om verantwoordelikheid te vermy nie. Dit is waarheid voor God: God het my geroep; God het gawes gegee; ek bly 'n skepsel; my kennis is begrens; my oordeel word deur sonde beïnvloed; en ek het God en die gemeenskap van gelowiges nodig.

KERNSIN

Nederigheid is nie om jou roeping te ontken nie. Dit is om te weet dat jy dit nie alleen kan dra nie.

Die volk behoort aan God

Salomo praat van die volk wat deur God uitgekies is. Die koning is nie die eienaar van die volk nie. Die mense bestaan nie om sy nalatenskap, aansien of sukses te bou nie. Hy is 'n dienaar onder God se gesag. Sy gesag is afgeleide en verantwoordbare gesag.

- Gesag is ontvang, nie selfgeskep nie.
- Die amp bestaan ter wille van ander.
- Mense mag nie tot materiaal vir die leier se sukses gereduseer word nie.
- Die leier is aan God verantwoording verskuldig.
- Die maatstaf van gesag is getroue diens.

4. Hoe verander die belydenis dat die gemeente aan Christus behoort ons verstaan van predikantskap, ouderlingskap, diakenskap en kerklike besluitneming?

7. Vers 9: Lev shomea - 'n luisterende hart

Die kern van Salomo se versoek is die Hebreeuse uitdrukking lev shomea, letterlik "'n hart wat hoor" of "'n luisterende hart". Die 1983-vertaling se "gehoorsaamheid aan U" vang die funksionele betekenis goed vas. In die Bybelse taalwêreld beteken hoor meer as die ontvangs van klank; dit behels aandag, ontvangs en gehoorsame antwoord.

Die hart in Hebreeuse antropologie

In moderne taal word die hart dikwels teenoor die verstand gestel. In die Hebreeuse wêreld is die hart egter die sentrum van denke, herinnering, begeerte, wil, morele oordeel en besluitneming. Salomo vra dus nie bloot vir emosionele sensitiwiteit nie. Hy vra vir 'n innerlike mens wat ontvanklik vir God en deur God se openbaring gevorm is.

Rigting van luister	Vraag	Gevaar wanneer dit ontbreek
Luister na God	Wat sê God se Woord, verbond en karakter?	Sonder God word oordeel tegnokraties of pragmaties.
Luister na die werklikheid	Wat gebeur werklik; wat word verswyg; wat is die gevolge?	Sonder die werklikheid word "geestelikheid" ongegrond of misties.
Luister na God se mense	Wie se stem word nie gehoor nie; wie dra die koste?	Sonder mense word leiding hard, elitisties of selfbeskermend.

BELANGRIKE ONDERSKEID

'n Luisterende hart is nie die moderne slagspreuk "volg jou hart" nie. Die hart moet juis deur God se Woord en Gees gevorm, gekorrigeer en gerig word.

8. Shafat en bin: regspraak en onderskei

Salomo vra vir 'n luisterende hart om God se volk te kan regeer of regspraak en tussen goed en kwaad te onderskei. Die werkwoord shafat kan oordeel, regspraak of regeer beteken; bin dui op verstaan, onderskei en die morele betekenis van 'n situasie begryp.

Wysheid is daarom nie blote intellektuele skerpheid nie. Dit is die Godgegewe vermoë om aandagtig te hoor, die waarheid van 'n saak te onderskei, die morele gewig daarvan te begryp en reg op te tree ter wille van God se mense.

Meer as reëltoepassing

Wysheid staan nie teenoor God se wet nie, maar is ook nie die meganiese toepassing van reëls nie. Nie elke unieke situasie word volledig deur 'n vooraf geformuleerde prosedure gedek nie. 1 Konings 3:16-28 wys hoe Salomo na getuienis luister, menslike liefde en reaksie verstaan, die saak toets en lewe beskerm.

“Die toets van wysheid is nie hoe vinnig ’n antwoord gegee word nie, maar of die waarheid gehoor, die goeie onderskei en die lewe van die naaste gedien word.”

9. Verse 10-12: God se behae

Die Here het behae daarin dat Salomo nie vir 'n lang lewe, rykdom of die dood van sy vyande vra nie. Hierdie moontlike versoeke verteenwoordig kernbegeertes van koninklike selfhandhawing: oorlewing, voorspoed en oorwinning oor bedreigings.

Salomo vra daarenteen vir toerusting om sy roeping ter wille van God se volk te vervul. God se behae is nie die beloning van 'n geheime geestelike formule nie. Die teks leer nie dat iemand vir wysheid moet vra sodat God hom of haar daarna ook ryk sal maak nie. Só 'n lees verander die verhaal in 'n verfynde vorm van voorspoedsteologie.

KRITIESE GRENSLYN

Die fokus is God se behae in 'n diensgerigte versoek, nie 'n tegniek waardeur die gelowige byvoordele kan verkry nie.

5. Watter vorme van veiligheid, beheer, aansien of selfhandhawing vorm dikwels ons gebede en besluite?

DEEL III

'n Gereformeerde teologie van wysheid

Genade, wedergeboorte, die vernuwing van die verstand, die gemeenskap van die heiliges en dankbare gehoorsaamheid

10. Wysheid is gawe voordat dit taak is

Die eerste gereformeerde aksent is die prioriteit van genade. God verskyn, praat, nooi en skenk; die mens onthou, erken, vra, ontvang en gehoorsaam. Genade maak menslike verantwoordelikheid nie onnodig nie. Dit maak gehoorsaamheid moontlik en plaas dit binne die regte verhouding.

Dordtse Leerreëls 3/4.11

“Hy verlig ook nie net hulle verstand kragtig deur die Heilige Gees, sodat hulle die dinge van die Gees van God reg verstaan en onderskei nie. Maar deur die kragtige werking van dieselfde Gees ... open Hy die geslote hart, versag Hy wat hard is en besny Hy wat onbesnede is.”

Dordtse Leerreëls, Hoofstuk 3 en 4, Artikel 11 - uittreksel

Hierdie belydenis beskerm die teks teen selfverbeteringstaal. 'n Luisterende hart is nie bloot 'n vaardigheid wat die mens deur wilskrag ontwikkel nie. Die Gees verlig die verstand én open die hart. God se genade raak die hele mens.

GEBED VAN DIE TEKES

Ons bid nie net: “Here, gee my meer inligting” nie. Ons bid: “Here, vernuwe die mens wat die inligting ontvang, interpreteer en gebruik.”

11. Die noëtiese uitwerking van sonde

Die gereformeerde leer van sonde hou in dat die mens se denke nie neutraal is nie. Sonde beïnvloed nie net gedrag en begeertes nie, maar ook waarneming, redenasie en oordeel. Ons kan intelligent wees en steeds onwaar sien; opreg wees en onself mislei; oor baie inligting beskik en nogtans nie wys wees nie.

Verwringing	Hoe dit oordeel beïnvloed
Eiebelang	Ons sien maklik as reg wat ons posisie of voordeel

Verwringing	Hoe dit oordeel beïnvloed
	beskerm.
Vrees	Ons verwar beheer en veiligheid met gehoorsaamheid.
Groepslojaliteit	Ons beoordeel dieselfde gedrag verskillend na gelang van wie dit doen.
Trots	Ons weerstaan korreksie en oorskat ons perspektief.
Selfregverdiging	Ons gebruik kennis om ons motiewe te verskoon eerder as te ondersoek.
Kulturele blindheid	Ons neem ons gewoontes as vanselfsprekend Bybels aan.

Die gereformeerde antwoord is nie anti-intellektueel nie. Die verstand moet juis verlig en vernuwe word. Maar die verstand word nie van die hart, wil en aanbidding losgemaak nie.

12. Gawes is nie dieselfde as heiligheid nie

Salomo se verhaal maak 'n ongemaklike onderskeid sigbaar: 'n mens kan 'n ware gawe van God ontvang en tog nie getrou daarin volhard nie. Sy wysheid was werklik; sy regspraak indrukwekkend; sy kennis en aansien buitengewoon. Tog het sy hart later van die Here af weggedraai.

Moenie vereenselwig nie	Waarom nie?
Gawe en karakter	Bekwaamheid kan groter wees as geestelike volwassenheid.
Sukses en verbondstrou	Openbare resultate is nie op sigself bewys van gehoorsaamheid nie.
Invloed en waarheid	Gewildheid of mag maak 'n oordeel nie waar nie.
Teologiese kennis en heiligheid	Korrekte taal kan 'n verdeelde hart verberg.
Amp en onfeilbaarheid	Elke ampsdraer bly aan die Woord en die liggaam verantwoordbaar.

KERKLIKE IMPLIKASIE

Begaafde leierskap moet waardeer word, maar nooit vergoddelik word nie. Gawes moet binne die Woord, gemeenskap, aanspreeklikheid en volhardende dissipelskap beoefen word.

6. Watter praktyke en strukture help 'n gemeente om gawes te waardeer sonder om 'n persoonlikheidskultus te skep?

13. Wysheid is gemeentelik en nie individualisties nie

Heidelbergse Kategismus, Sondag 21, Vraag en Antwoord 55

“Ten eerste dat die gelowiges, almal saam en elkeen afsonderlik, as lede met die Here Christus gemeenskap en aan al sy skatte en gawes deel het. Ten tweede dat elkeen verplig is om sy gawes gewillig en met vreugde tot nut en saligheid van die ander lede aan te wend.”

Heidelbergse Kategismus, Sondag 21, V&A 55

Hierdie belydenis korrigeer die beeld van die eensame, geniale leier. Niemand dra die volle wysheid van God alleen nie. Christus versprei sy gawes oor die liggaam. Onderskeiding vra daarom Woord, gebed, die leiding van die Gees, die gemeenskap van gelowiges en die bereidheid om ander se gawes te erken.

NEDERIGHEID IN DIE LIGGAAM

Nederigheid sê nie: “Ek het niks om te bied nie.” Dit sê: “Wat ek ontvang het, behoort aan Christus, is begrens en moet saam met ander tot opbou van sy liggaam gebruik word.”

14. Wysheid word aan die naaste getoets

Die onmiddellike doel van Salomo se gawe is dat hy God se volk reg kan regeer. Die eerste narratiewe toets betrek twee vroue aan die rand van die samelewing. Die kwaliteit van wysheid word daarom sigbaar in wat met kwesbare mense gebeur.

Heidelbergse Kategismus, Sondag 32, Vraag en Antwoord 86

Die Kategismus plaas goeie werke binne dankbaarheid: Christus verlos sy mense uit genade en vernuwe hulle deur sy Gees, sodat hulle met hulle hele lewe dankbaarheid betoon. Geregtigheid verdien nie God se guns nie; dit is die vrug van genade.

Wysheid is nie eerste ...	Wysheid word sigbaar in ...
indrukwekkende taal	aandagtige luister
organisatoriese doeltreffendheid	waarheid en geregtigheid
openbare aansien	beskerming van lewe

Wysheid is nie eerste ...	Wysheid word sigbaar in ...
vinnige besluitneming	erkenning van menswaardigheid
handhawing van beheer	diens aan God se mense

7. Wie dra die koste wanneer 'n besluit as "doeltreffend" beskryf word? Wat gebeur met die kwesbare, die stiller stem en die persoon sonder status?

DEEL IV

Gereformeerde stemme in gesprek

Belydenis, klassieke dogmatiek en kontemporêre eksegetiese gesprekspartners

15. Die gereformeerde belydenisskrifte

Belydenisanker	Bydrae tot die uitleg
Dordtse Leerreëls 3/4.11	Die Gees verlig die verstand en open die hart. Wysheid is herskeppende genade, nie selfverbetering nie.
Heidelbergse Kategismus Sondag 21	Christus deel sy gawes aan die hele liggaam uit. Onderskeiding is ook 'n gemeentelike praktyk.
Heidelbergse Kategismus Sondag 32	Die wyse en regverdige lewe is dankbare vrug van verlossing, nie verdienste nie.
Heidelbergse Kategismus Sondag 12	Christus is Profeet, Priester en Koning. Hy openbaar, versoen, regeer en bewaar sy volk.

16. Johannes Calvyn se Christologiese raamwerk

Calvyn het nie 'n volledige kommentaar op 1 Konings nagelaat waarop hierdie studie direk steun nie. Sy klassieke uiteensetting van Christus se drieledige amp in die Institusie, Boek II, hoofstuk 15, bied egter 'n belangrike gereformeerde raamwerk.

- Christus is Profeet, wat God se wil volkome bekend maak.
- Christus is Priester, wat sy volk deur sy offer met God versoen en vir hulle intree.
- Christus is Koning, wat sy mense regeer, beskerm en bewaar.

Hierdie raamwerk verhoed dat Jesus bloot as 'n beter voorbeeld van wysheid aangebied word. Hy is die Middelaar in wie God se wysheid reddend tot ons kom.

17. D.A. Carson: administratiewe en juridiese wysheid

Carson waarsku teen die moderne aanname dat Salomo algemene slimheid of 'n onfeilbare morele karakter gevra het. In die konteks vra hy besonderlik die wysheid om God se volk te regeer, sake te hoor en reg te onderskei. Carson beskryf dit bondig as “administrative wisdom”. [1]

Hierdie interpretasie help om te verklaar hoe Salomo werklik uitnemend in openbare regspraak kon wees en tog later geestelik kon dwaal. Die onderskeid mag egter nie gebruik word om openbare wysheid volledig van karakter los te maak nie. Die groter Koningsverhaal wys juis dat geregtigheid en aanbidding nie duurzaam van mekaar geskei kan word nie.

18. John Piper: hoor, doen en onderskei

Piper plaas Goddelike wysheid binne die nederige hoor en doen van God se Woord. Hy beklemtoon terselfdertyd dat die Skrif nie vir elke unieke dilemma 'n eksplisiete reël gee nie. Wysheid behels daarom 'n gevormde geestelike oordeel waardeur die vrees van die Here in nuwe situasies toegepas word. [2]

Sy Christologiese beweging is belangrik: die soeke na wysheid eindig nie by die ontwikkeling van 'n menslike deug nie, maar by Christus, die Een wat groter as Salomo en self die wysheid van God is.

19. Ligonier: 'n gemengde Bybelse beoordeling

Die gereformeerde behandeling van Salomo by Ligonier beklemtoon die vroeë waarskuwingstekens in 1 Konings 3:1-3. Die gawe moet ontvang, beoefen, bewaak, aan die Woord onderwerp en in gehoorsaamheid volgehou word. Die Bybel laat ons nie toe om een glansryke oomblik uit 'n mens se lewe te neem en daarvan 'n volledige beoordeling van sy karakter te maak nie. [3]

20. Jonathan Atkinson: wysheid vir roeping en tempelbou

Atkinson plaas Salomo se gebed binne die Dawidsverbond en die roeping van Dawid se seun om vir God 'n huis te bou. In die Pentateug word wysheid ook verbind met bekwame mense wat die tabernakel moes bou. Wysheid is dus nie slegs 'n private innerlike deug nie, maar Goddelike toerusting vir deelname aan God se werk. [4]

ROEPINGSVRAAG

Ons behoort nie net te vra: “Watter wysheid wil ek hê?” nie, maar ook: “Vir watter roeping en vir wie se voordeel vra ek dit?”

21. Verdere literêre en homiletiese gesprek

Diana Abernethy beklemtoon die beweging van God se inisiatief na Salomo se herinnering, nederigheid en diensgerigte versoek. Vanessa Lovelace lig die letterlike “luisterende hart” en die politieke nugterheid van die teks uit. Stephen B. Reid vestig die aandag op die literêre struktuur en God se vraag as ’n toets wat die karakter van die koning openbaar. Hierdie stemme word hier as aanvullende Ou-Testamentiese en homiletiese gesprekspartners gebruik, nie as plaasvervangers vir die gereformeerde belydenisraamwerk nie. [5-7]

DEEL V

Christus, groter as Salomo

Van die begaafde maar verdeelde koning na die volkome gehoorsame Seun van Dawid

22. Waarom die studie nie by Salomo kan eindig nie

'n Christelike lees van die Ou Testament mag Salomo nie eenvoudig as die finale voorbeeld aanbied nie. Die oproep kan nie bloot wees: "Wees soos Salomo en vra vir wysheid" nie. Sy verhaal eindig nie in onverdeelde gehoorsaamheid nie; sy hart en uiteindelik sy koninkryk word verdeeld.

Die kanonieke verhaal wek daarom 'n verlange na 'n ware Seun van Dawid: 'n Koning met 'n volkome luisterende hart, wat God se wil volmaak gehoorsaam, die kwesbare regtig beskerm en wie se heerskappy nie verbrokkel nie.

23. "Iemand groter as Salomo"

In Matteus 12:42 verklaar Jesus dat Iemand groter as Salomo teenwoordig is. Die vergelyking is nie bloot kwantitatief, asof Jesus net meer wysheid as Salomo het nie. Jesus vervul die koninklike en wysheidstradisies beslissend.

Salomo	Jesus Christus
Salomo ontvang wysheid.	Christus is die wysheid van God.
Salomo se hart raak verdeeld.	Christus se gehoorsaamheid aan die Vader is volkome.
Salomo regeer tydelik.	Christus se koninkryk is ewig.
Salomo bou 'n tempel.	Christus vorm deur sy dood en opstanding 'n nuwe tempelvolk.
Salomo hoor 'n moeilike saak.	Christus ken die menslike hart en oordeel volkome regverdig.
Salomo se koninkryk verbrokkel.	Christus versamel, beskerm en bewaar sy volk.

“Aan God is dit te danke dat julle met Christus Jesus verenig is. Hy het vir ons geword die wysheid wat van God kom: die vryspraak, die heiliging en die verlossing.”

1 Korintiërs 1:30

24. Christus as gawe én voorbeeld

Gereformeerde Christologie beskerm die uitleg teen twee eensydighede. Eerstens mag Christus nie net as voorbeeld aangebied word nie, asof die boodskap bloot is dat ons harder moet probeer om soos Hy te wees. Dit word moralisme en vergeet ons behoefte aan versoening, wedergeboorte en vereniging met Christus.

Tweedens mag Christus se voltooide werk nie van navolging losgemaak word nie. Dié wat aan Hom behoort, word deur sy Gees vernuwe en geroep om Hom te volg. Christus is die bron van ons wysheid, die inhoud van God se reddende wysheid, die Koning wat ons regeer en die patroon waarvolgens die Gees ons lewe vorm.

Heidelbergse Kategismus, Sondag 12, Vraag en Antwoord 31

Die Kategismus bely Christus as ons hoogste Profeet en Leraar, ons enigste Hoëpriester en ons ewige Koning. Hier word die studie evangelie: ons hoop lê nie in 'n nuwe Salomo nie, maar in die getroue Koning wat sy mense deur sy Woord en Gees regeer, versoen, beskerm en bewaar.

EVANGELIESE KERN

Salomo ontvang wysheid. Christus is vir ons die wysheid van God - ons vryspraak, heiliging en verlossing.

DEEL VI

Teologiese verdieping en gesprek

Kritiese vrae vir volwasse geloof, kerklike onderskeiding en gehoorsame praktyk

25. Is Salomo se wysheid natuurlik of bonatuurlik?

Die teks bied wysheid uitdruklik as 'n gawe van God aan. Dit beteken nie dat Salomo se menslike verstand, ervaring en waarneming uitgeskakel word nie. God se gawe werk deur aandag, redenasie, ervaring, kennis van die volk, beoordeling van getuienis en morele insig.

Die teenstelling is dus nie tussen Goddelike wysheid en menslike denke nie. Die teenstelling is tussen denke wat selfgenoegsaam funksioneer en denke wat ontvanklik onder God se gesag staan. Genade vernietig nie die menslike verstand nie; dit rig, genees en gebruik dit.

26. Kan 'n ongelowige mens wys optree?

Mense buite die verbondsgemeenskap kan deur God se algemene goedheid oor buitengewone kennis, vaardigheid en praktiese oordeel beskik. Die wêreld bevat ware insigte, goeie administrasie en belangrike wetenskaplike kennis. 1 Konings 3 beskryf egter wysheid in 'n besondere verbondsmatige sin: dit is gerig op die Here, ontvang binne roeping, verantwoordbaar aan God se wet, bedoel vir geregtigheid en verbind aan die dien van God se volk.

Die gereformeerde tradisie hoef algemene menslike kennis daarom nie te ontken nie. Dit dring wel daarop aan dat die volheid van wysheid nie van die vrees van die Here en die openbaring in Christus losgemaak kan word nie.

27. Waarom het Salomo se wysheid hom nie bewaar nie?

Die groter verhaal beklemtoon ongehoorsame verbintenisse, politieke kompromieë, die vermenigvuldiging van perde, vroue en rykdom, afgodery en 'n hart wat nie meer volkome aan die Here behoort nie. Wysheid is nie 'n meganiese stof wat eenmaal ontvang word en dan outomaties geestelike trou verseker nie.

- Die gawe moet binne aanbidding beoefen word.
- Die gawe moet aan die Woord onderworpe bly.
- Die gawe benodig gemeenskap en aanspreeklikheid.
- Die gawe vra voortdurende bekering en volharding.

SALOMO SE TRAGEDIE

Die tragedie is nie dat God se gawe onwerklik was nie. Dit is dat die begaafde koning nie in onverdeelde verbondstrou volhard het nie.

28. Is 'n luisterende hart genoeg?

Die uitdrukking kan maklik sentimenteel gebruik word, asof alle standpunte ewe waar is of gehoorsaamheid nooit 'n moeilike oordeel vereis nie. Salomo luister egter om te oordeel. 'n Luisterende hart sluit waarheid, onderskeiding, aanspreeklikheid, die benoeming van kwaad, moeilike besluite en die beskerming van slagoffers in.

Luister is nie besluiteloosheid nie. Dit is die morele en geestelike dissipline waardeur 'n beslissing nie uit impuls, vooroordeel of selfbelang geneem word nie.

29. Eksegetiese en dogmatiese gespreksvrae

1. Watter bewegings kan in Salomo se antwoord onderskei word, en waarom is die volgorde teologies belangrik?

2. Wat beteken lev shomea binne die Hebreeuse verstaan van die hart?

3. Hoe verskil Bybelse wysheid van intelligensie, geleerdheid, sukses en pragmatisme?

4. Hoe funksioneer 1 Konings 3:16-28 as die narratiewe demonstrasie van Salomo se versoek?

5. Hoe illustreer die teks die gereformeerde beginsel dat genade die menslike antwoord voorafgaan?

6. Wat leer Salomo se latere lewe oor die verhouding tussen gawes en heiligheid?

7. Hoe help die noëtiese uitwerking van sonde ons om die noodsaak van 'n luisterende hart te verstaan?

8. Waarom moet onderskeiding ook 'n gemeentelike praktyk wees?

9. Hoe voorkom vereniging met Christus dat die teks in moralisme verander?

10. In watter sin is Christus nie net wyser as Salomo nie, maar self die wysheid van God?

30. Kerklike en etiese toepassing

Leefwêreld	Vraag vir onderskeiding	Moontlike praktyk
Gesin	Luister ons voordat ons antwoord of oordeel?	Skep ruimte vir die stemme van kinders, eggenote en kwesbare familieledes.
Werkplek	Vra ons net wat doeltreffend is, of ook wat reg en menswaardig is?	Toets wie die koste dra en wie sonder stem gelaat word.
Gemeente	Erken ons dat Christus gawes oor die hele liggaam versprei?	Luister na ampsdraers, lidmate en mense aan die rand.
Kerkraad	Word gebed, Skrif en gemeenskaplike onderskeiding aan besluite voorafgegaan?	Vertraag die proses genoeg om die saak, mense en Woord te hoor.
Openbare lewe	Word leierskap aan diens, reg en die hoorbaarheid van kwesbare stemme gemeet?	Weerstand persoonlikheidskultus en blinde partydigheid.
Persoonlike besluit	Wie word deur my besluit gedien, beskerm of benadeel?	Toets motiewe; soek Woord, gebed, raad en 'n skoon gewete.

PRAKTIESE ONDERSKEIDINGSVRAAG

Wat hoor ons nog nie - in die Skrif, in die werklikheid en in die stem van die persoon wat die maklikste oorheers word?

31. Samevatting

1 Konings 3:5-12 vertel van God wat 'n geroepe maar beperkte koning ontmoet. Salomo se gebed ontstaan uit die herinnering aan God se verbondstrou. Hy erken dat die volk aan God behoort en dat sy amp nie vanself die nodige bekwaamheid verskaf nie. Daarom vra hy vir 'n lev shomea - 'n hart wat hoor en gehoorsaam onderskei.

Die wysheid waarvoor hy vra, is nie blote intelligensie nie. Dit is die Godgegewe vermoë om die waarheid van 'n saak te hoor, tussen goed en kwaad te onderskei en reg op te tree ter wille van God se mense. Die groter verhaal waarsku egter dat 'n besondere gawe nie dieselfde is as volhardende verbondstrou nie. Salomo se hart word uiteindelik verdeeld.

Die teks skep daarom 'n verlange na die groter Seun van Dawid. Jesus Christus ontvang nie bloot wysheid nie. Hy is die wysheid van God. Hy is die gehoorsame Profeet, Priester en Koning wat sy volk versoen, deur sy Woord en Gees regeer en hulle tot 'n lewe van dankbare gehoorsaamheid vernuwe.

KERNSIN VAN DIE STUDIE

God kom in genade na beperkte mense toe; in Christus skenk Hy wysheid en vernuwe Hy ons deur sy Gees, sodat ons luister, onderskei en ander met reg en liefde dien.

32. Slotgebed

Here ons God,

U is die bron van alle wysheid.

Ons bely dat ons dikwels vinnig praat, stadig luister en ons eie insig te hoog aanslaan.

Laat ons u verbondstrou onthou. Gee ons die nederigheid om ons begrensing te erken en die moed om die verantwoordelikheid van ons roeping te aanvaar.

Heilige Gees, verlig ons verstand, open ons hart en maak ons wil gewillig. Leer ons om u Woord te hoor, die werklikheid eerlik onder oë te sien en die stemme te hoor van mense wat maklik oorheers word.

Bewaar ons daarvan om gawes met heiligheid, sukses met gehoorsaamheid of invloed met waarheid te verwar.

Here Jesus Christus, U is groter as Salomo. U is vir ons die wysheid wat van God kom, ons vryspraak, heiliging en verlossing. Regeer ons deur u Woord en Gees, sodat ons met onderskeiding, geregtigheid en liefde kan leef.

Amen.

DEEL HULP

Vir die leier en die leser

Tydsindeling, begrippelys, bronnotas en ruimte vir verdere aantekeninge

Leiersriglyne: 'n studie van 90 minute

Tyd	Beweging	Fokus
0-10 min	Opening en gebed	Lees 1 Konings 3:5-12 hardop; vra: "Wat sou jy eerste gevra het?"
10-25 min	Konteks	Bespreek troonopvolging, Gibeon, Deuteronomium 17 en die spanning van 1 Konings 11.
25-50 min	Eksegese	Werk deur hesed, roeping en begrensing, lev shomea, shafat en bin.
50-65 min	Gereformeerde sintese	Genade, noëtiese sonde, gawes en heiligheid, gemeenskap van die heiliges.
65-78 min	Christologiese vervulling	Vergelyk Salomo en Christus; lees 1 Korintiërs 1:30.
78-88 min	Toepassing	Kies twee kerklike of persoonlike onderskeidingsvrae.
88-90 min	Slot	Lees die kernsin en bid die slotgebed.

LEIERSBEGINSEL

Moenie elke vraag probeer afhandel nie. Kies die vrae wat die groep dwing om die teks se spanning te hoor: genade én verantwoordelikheid, gawe én volharding, luister én oordeel, Salomo én Christus.

Alternatief: twee byeenkomste

Sessie 1 - Teks en eksegese

- Die historiese en Deuteronomistiese konteks.

- God se inisiatief en Salomo se herinnering aan hesed.
- Roeping, begrensing en die volk as God se volk.
- Lev shomea, shafat en bin.
- Die eerste demonstrasie van die gawe in 1 Konings 3:16-28.

Sessie 2 - Teologie en Christus

- Wysheid as gawe van die Gees.
- Die noëtiese uitwerking van sonde.
- Gawes, karakter en volharding.
- Wysheid in die gemeenskap van die heiliges.
- Christus as groter as Salomo en die wysheid van God.
- Kerklike en persoonlike onderskeiding.

Begrippelys

Begrip	Basiese betekenis	Funksie in die studie
hesed	Troue, verbondsmatige liefde	God se voorafgaande trou aan Dawid en sy huis.
'ebed	Dienaar of ondergeskikte	Salomo plaas homself onder God se gesag.
na'ar qaton	Jong of geringe dienaar	Erkenning van onervarenheid en ontoereikendheid.
lev shomea	Luisterende hart	Denke, wil en morele oordeel wat ontvanklik is vir God.
shafat	Regspraak of regeer	Koningskap word deur geregtigheid en verantwoordelike oordeel gedefinieer.
bin	Onderskei	Die vermoë om in komplekse sake tussen goed en kwaad te onderskei.
chakam / navon	Wys / onderskeidend	'n Godgegewe vermoë wat verstand, karakter en praktyk omvat.
Noëtiese uitwerking van sonde	Sonde se invloed op denke en oordeel	Verduidelik waarom kennis sonder vernuwing nie voldoende is nie.
Driediedige amp van Christus	Profeet, Priester en Koning	Verduidelik hoe Christus God openbaar, versoen, regeer en bewaar.

Bronnotas en bibliografie

Primêre en konfessionele bronne

- Die Bybel, Afrikaanse 1983-vertaling.
- Die Heidelbergse Kategismus, amptelike Afrikaanse teks. Sondag 12, 21 en 32.

- Die Dordtse Leerreëls, amptelike Afrikaanse teks. Hoofstuk 3 en 4, Artikel 11.
- Calvyn, Johannes. Institusie van die Christelike Godsdiens, Boek II, hoofstuk 15 - Christus se drieledige amp.

Kontemporêre gereformeerde gesprekspartners

- [1] D.A. Carson. "Preaching Old Testament Wisdom." The Gospel Coalition - preektranskripsie oor Salomo se administratiewe en juridiese wysheid.
- [2] John Piper. "Get Wisdom." Desiring God, 24 Mei 1981 - wysheid as hoor, doen en gevormde onderskeiding; Christologiese beweging na Een groter as Salomo.
- [3] Ligonier Ministries. "Solomon's Wise Request" en "Solomon's Great Wisdom." Tabletalk - gemengde Bybelse beoordeling, waarskuwingstekens en volharding.
- [4] Jonathan Atkinson. "Why Did Solomon Ask for Wisdom, and Why Should You?" The Gospel Coalition, 3 Maart 2025 - die Seun van Dawid se tempelroeping en wysheid as toerusting vir God se bouwerk.
- Kevin DeYoung. "A Prayer for Wisdom." Christ Covenant Church, 4 Oktober 2009 - verdere gereformeerde luisterbron oor 1 Konings 3:1-9.
- Sinclair B. Ferguson. Sermons on 1 Kings - verdere gereformeerde luisterbron oor die monargie, verbondstrou en Christus.

Aanvullende Ou-Testamentiese en homiletiese gesprek

- [5] Diana Abernethy. "Commentary on 1 Kings 3:5-12." Working Preacher, 26 Julie 2026.
- [6] Vanessa Lovelace. "Commentary on 1 Kings 3:5-12." Working Preacher, 30 Julie 2023.
- [7] Stephen B. Reid. "Commentary on 1 Kings 3:5-12." Working Preacher, 26 Julie 2020.

Verdere aanbevole kommentare

- Dale Ralph Davis. 1 Kings: The Wisdom and the Folly.
- Peter J. Leithart. 1 & 2 Kings. Brazos Theological Commentary on the Bible.
- Philip Graham Ryken. King Solomon: The Temptations of Money, Sex, and Power.
- Iain Provan. 1 and 2 Kings. New International Biblical Commentary.

BRONBEPERKING

Die DeYoung- en Ferguson-bronne word as verdere luisterbronne aangedui. Die toeganklike indeksbladsye in die gemeente se brondokument het nie genoeg volledige transkripsie gebied om hulle argumente in besonderhede te rekonstrueer nie.

HERE, GEE ONS HARTE WAT LUISTER.

*“Aan God is dit te danke dat julle met Christus Jesus verenig is.
Hy het vir ons geword die wysheid wat van God kom.”*

1 Korintiërs 1:30